Pôdy na Slovensku: černozeme, hnedozeme, hnedé lesné pôdy, rendziny, rankre, glejové pôdy, himerizované pôdy, podzoly, zasolené pôdy, pôdy poznačené imisiami magnezitárne :)

Najúrodnejšie pôdy: **Černozeme**.

Na Slovensku majú reliktný charakter, pretože vznikli na studených stepiach v ľadovej dobe (pleistocéne). Vytvárajú sa obyčajne na sprašiach v suchých oblastiach pod bylinným porastom. Zvyšky rastlín sa v suchom a studenom podnebí veľmi pomaly rozkladajú (humifikujú), čím vytvárajú humus. V suchých oblastiach so suchým horúcim letom a s tuhou zimou je rozklad humusu podviazaný, takže sa hromadí. Černozeme sa vyznačujú výrazným humusovým horizontom s vysokým obsahom humusu. Humus poskytuje bohaté živiny pre rastlinstvo, a preto predstavujú najúrodnejšie pôdy.

Najrozšírenejšie pôdy teplých oblastí: **Hnedozeme**.

V nížinných nezaplavených oblastiach černozeme následkom vlhšej a chladnejšej klímy degradovali. V iných klimatických podmienkach z nich najmä zásluhou stromovej vegetácie vznikli hnedozeme. V minulom období tento les odstránilo pôsobenie človeka, čo prispelo k ich zachovaniu a maximálnemu rozšíreniu v týchto oblastiach.

Najrozšírenejšie pôdy pod lesným porastom: **Hnedé lesné pôdy**.

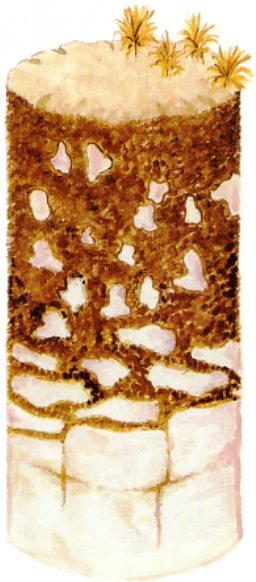
Vznikajú v horských oblastiach pod lesným (najmä listnatým) porastom okrem vápenatých podkladov. Pretože Slovensko má vysoké percento zalesnenia, sú najrozšírenejšími pôdami. Vnútropôdne chemické zvetrávanie je ti pomerne intenzívne, čím dochádza k zaíleniu a hnednutiu vplyvom zlúčenín železa. V lesnom hospodárstve sa tieto pôdy považujú za veľmi dobré, pre poľnohospodárstvo sú však málo úrodné.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Najrozšírenejšie pôdy na vápenatom podklade: **Rendziny**.

Sú obdobou hnedých lesných pôd, avšak vytvorili sa na vápenatom podklade, ktorý je limitujúcim faktorom ich vzniku a existencie. Často majú vysoký obsah tzv. skeletu, čo sú vápencové skaly rôznej veľkosti. Vysoký obsah karbonátov bráni ich minerálnemu rozkladu. Patria k menej produktívnym lesným pôdam.

Najmenej vyvinuté nezaplavované pôdy: **Rankre**.

Vznikajú najmä na skalách vo vysokých polohách, teda na miestach, kde podklad pomaly chemicky zvetráva, takže je tu slabá tvorba jemných častí (jemnozeme). Rankre obyčajne predstavujú vývojové štádium k iným pôdnym typom. Môžu sa vytvoriť aj v nižších polohách tam, kde dochádza k odstraňovaniu jemnozeme napríklad vetrom alebo vodou. Na balvanovitých poliach, kde voda a vietor sústavne odstraňujú zvyšky rastlín a jemnozem, sa vytvárajú tzv. sterilné pôdy. Rankre sú zároveň najneúrodnejšími pôdami.

Najťažšie pôdy: **Glejové pôdy**.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Sú to ťažké pôdy, ktoré sú rozšírené v zamokrených depresiách najmä so stagnujúcou vodou. Vznikajú bez prístupu vzduchu, čím sa vytvára tzv. glejový horizont, ktorý má následkom redukčných procesov sivú farbu. Na miestach, po ktoré siaha stagnujúca voda, prechádza glejový horizont do gleja mazľavej konzistencie, ktorý je po vyschnutí extrémne tvrdý. Sú to málo úrodné pôdy.

Pôdy s najhlbším pôdnym profilom: **Himerizované pôdy**.

Vznikajú na ťažších najmä hlinitých podložiach obyčajne s rovným povrchom, kde voda presakuje do pôdy, čím vyplavuje ílovité častice a hromadí ich hlbšie pod povrchom. Dochádza pritom iba k posunu minerálov, a nie k ich úplnému rozkladu. Ilimerizované pôdy sú preto ťažšie, najmä ich dolná časť. Posun minerálov z horných častí sa aj voľným oko javí ako bledší horizont, ktorý dosahuje hrúbku vyše 2 m.

Najkyslejšie pôdy: **Podzoly**.

V extrémnych klimatických podmienkach vo vysokých polohách sa v chladnom vlhkom podnebí rastlinné zvyšky ťažko rozkladajú, a tak sa hromadia na povrchu vo forme kyslého surového humusu. Kyseliny, ktoré sa tu tvoria rozkladajú ílové minerály na kysličníky, ktoré sa hromadia v dolnej časti pôdneho horizontu. Pri výrazných podzoloch sa môžu hromadiť až v podobe tzv. stmelenca, ktorý je extrémne tvrdý a ktorý prekáža aj koreňom

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

rastlín. Pri rozklade minerálov dochádza k hromadeniu kysličníkov železa a hliníka. V povrchovej humusovej vrstve sa vytvára vybielený horizont ochudobnený o ílové minerály, ktoré boli rozložené a posunuté do hlbších horizontov. Podzolizáciu podporuje aj ihličnatý lesný porast, pretože ihličie sa ťažšie rozkladá. Podzoly sú rozšírené najmä v kosodrevinovom a smrekovom stupni. Na extrémne kyslých podkladoch schádzajú aj do nižších polôh.

Najzásaditejšie pôdy: **Zasolené pôdy**.

V zamokrených depresiách so stagnujúcou vodou a s dostatkom minerálnych látok sa hromadí na minerálne látky bohatá voda, ktorá sa v suchom teplom letnom období kapilárne dvíha. Na povrchu pôdy sa odparuje a zvýšený minerálny obsah sa ukladá vo forme rôzne hrubej vrstvy solí (tzv. slance, soloncaky). Tento proces najčastejšie prebieha v teplých suchších oblastiach, kde výpar prevláda nad zrážkami (v nížinách je priemerný ročný výpar 800 mm a priemerné ročné zrážky 550 mm). Zrážková voda preto nie je schopná splaviť vyzrážanú vrstvu soli späť do podzemia. Zasoľovaniu často pomáha aj človek tým, že odstránil jelšové lesy zo zamokrených depresií, ktoré sú pre ne typické. Po odlesnení a odvodnení takejto depresie sa nahromadený neúrodný surový humus pod jelšovým porastom pretváral na úrodný humus, takže takéto miesta sa ukazovali ako veľmi úrodné, avšak len dočasu, kým sa nenahromadili soli. Tým tieto pôdy degenerovali a sú veľmi neúrodné.

Totálne zničené pôdy: **Pôdy poznačené imisiami magnezitárne**.

Na niektorých substrátoch sa pôdy vyvíjajú veľmi ťažko, najmä na skalnom podklade v extrémnych klimatických podmienkach, na viatych pieskoch či na zaplavovanom území. K úbytku pôd, resp. k ich znehodnocovaniu veľkou mierou prispieva človek najmä priemyslom s jeho negatívnym dopadom na životné prostredie. Markantnou ukážkou je okolie magnezitárne pri Hnúšti a Hačave, kde emisie vytvorili kôru, na ktorú sa následkom silného zasolenia iba pomaly nachytáva trávnatý porast s veľmi chudobným rastlinným zložením.

Pôda, pedológia, pedogeografia

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania